

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Державного закладу

«Південноукраїнський

національний педагогічний

університет імені К.Д. Ушинського»

Андрій КРАСНОЖОН

«12»

03

2024 року

ВИСНОВОК

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» з дисертаційної роботи Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності», на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія

Витяг

з протоколу № 7а розширеного засідання кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» від 12 березня 2024 року.

Присутні: Завідувач кафедри загальної та диференціальної психології, доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи; доктор психологічних наук, професор О. Я. Чебикін; доктор психологічних наук, професор О. П. Саннікова; доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко; доктор психологічних наук, професор С. М. Симоненко; доктор психологічних наук, професор О. В. Вдовіченко; доктор психологічних наук, професор С. В. Ситнік; доктор психологічних наук, професор А. В. Массанов; доктор психологічних наук, професор О. Ю. Булгакова; доктор психологічних наук, професор О. І. Санніков; кандидат психологічних наук, доцент О. Г. Бабчук; кандидат психологічних наук, доцент О. О. Водолазська; кандидат

психологічних наук, доцент О. А. Орищенко; кандидат психологічних наук, доцент Ю. Г. Черножук, кандидат психологічних наук, доцент І. А. Василенко; кандидат психологічних наук, доцент Т. Ю. Ульянова; кандидат психологічних наук, доцент І. В. Мельничук; кандидат психологічних наук, доцент О. Ю. Косьянова; кандидат психологічних наук, доцент Н. О. Кримова.

Порядок денний: про рекомендацію до захисту дисертації Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія. Тема дисертації затверджена Вченою радою Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (протокол № 3 від 29 жовтня 2020 року)

Слухали: аспіранта Шоу Біньбіня, який наголосив на тому, що у дисертаційній роботі представлено результати дослідження психологічних особливостей осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності. Проведено аналіз, систематизацію та узагальнення філософської й психолого-педагогічної літератури понять «толерантність» та «міжетнічна толерантність». Отримані дані дозволили уточнити уявлення про міжетнічну толерантність як ключове психологічне явище, що відіграє важливу роль у формуванні та розвитку особистості в умовах полікультурного освітнього середовища. Цей підхід базується на глибокому осмисленні наукових праць, які розкривають поняття міжетнічної толерантності як важливого чинника мирного співіснування людства. Зазначене поняття розглядається як гуманістична цінність, що є необхідною умовою суспільної єдності представників різних культурних традицій, вірувань, а також наукових і політичних поглядів.

На основі узагальнення теоретико-емпіричних досліджень виокремлено чинники, що впливають на прояв міжетнічної толерантності, серед яких ключову роль відіграють властивості особистості. Зокрема, емпатія, яка допомагає розуміти та відчувати емоції й потреби інших, а також емоційна стійкість, що сприяє збереженню самоконтролю у стресових ситуаціях. Такі

риси сприяють формуванню атмосфери взаємоповаги, зниженню напруженості у міжетнічних взаємодіях і поліпшенню здатності до конструктивного діалогу в умовах культурного розмаїття. Позитивне ставлення до різноманіття та чутливість до культурних відмінностей сприяють прийняттю інших культур із повагою та інтересом. Толерантність до невизначеності й розвинена рефлексія допомагають адаптуватися до нових умов і критично оцінювати власні упередження. Соціальна відповідальність, повага до прав і свобод інших, а також альтруїзм є фундаментом для побудови рівноправних взаємин. Відкритість до спілкування та комунікабельність забезпечують ефективну співпрацю у багатокультурному середовищі, сприяючи гармонійній взаємодії та розв'язанню можливих конфліктів.

За результатами теоретичного вивчення проблеми міжетнічної толерантності особистості визначено і специфіку функціонування багаточисленного компонентного складу міжетнічної толерантності, де важливе місце займають наступні компоненти: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, контрольно-регулятивний, поведінковий. Саме ці структурні компоненти і визначають цілісність структурно-функціональної моделі міжетнічної толерантності, яка повністю виявляє свою значущість у взаємодії з навколишнім світом.

За отриманими діагностичними результатами проведено кореляційний аналіз показників, який надав можливість пояснити взаємозалежність показників міжетнічної толерантності з показниками психічних якостей. Вивчення значущих взаємозв'язків показників міжетнічної толерантності та показників типів етнічної ідентичності особистості встановило той факт, що з підвищенням національної толерантності може зростати як етнічна індиферентність (неактуальність чи невизначеність своєї національної приналежності), так і позитивна етнічна ідентичність (позитивне прийняття своєї національної ідентичності). Значимі кореляції між показниками етнонаціональних установок та показниками міжетнічної толерантності

показали, що остання супроводжується підвищенням нейтральних і патріотичних етнонаціональних установок, а також зниженням націоналістичних установок. Належність значущих кореляційних взаємозв'язків показників міжетнічної толерантності та показників комунікативної толерантності визначила, що з підвищенням національної толерантності значно знижується рівень пристосування до навколишнього середовища, вміння прощати іншим помилки, зменшується можливість нерозуміння іншої людини та прагнення перевиховати партнерів по спілкуванню. Результати взаємозв'язку показників міжетнічної толерантності та показників емпатійних здібностей демонструє значущі позитивні зв'язки з емоційним каналом емпатії, здатністю до співпереживання, установками, які підтримують емпатію, а також загальним рівнем емпатійності. За результатами вивчення взаємозв'язків показників міжетнічної толерантності та Я-структури особистості встановлено, що міжетнічна толерантність супроводжується такими показниками Я-структури особистості, як: конструктивна агресія, конструктивний нарцисизм, дефіцитарне зовнішнє відмежування Я, дефіцитарна тривога/страх, конструктивне внутрішнє відмежування Я. При цьому знижується деструктивне внутрішнє відмежування Я і деструктивний нарцисизм.

Застосування якісного аналізу даних дозволило класифікувати досліджуваних на групи з високим та низьким рівнем міжетнічної толерантності, а також на основі побудованих профілів сформулювати відповідні психологічні портрети для кожної з груп. Специфічність представників кожної групи, відмінності між проявами, що вивчалися в співвідношенні з показниками були підтвержені t-критерієм Стьюдента.

Отже, особи з високим рівнем міжетнічної толерантності характеризуються низьким рівнем етнофанатизму, відсутністю націоналістичних установок та підвищеною етнічною індиферентністю. Вони толерантно ставляться до представників різних етнічних груп, визнають і

приймають їхню унікальність, поважають право на індивідуальність, культуру, мову та погляди. Цим людям властиві емпатія, емоційна чуйність, гнучкість, готовність до компромісів і здатність створювати атмосферу довіри. Такі особистості вирізняються активністю, допитливістю, відкритістю до спілкування, креативністю та ініціативністю. Вони демонструють здатність долати труднощі, зберігати психічну стійкість і зосередженість, а також поєднують у собі конструктивну агресію, здоровий нарцисизм і реалістичне сприйняття себе та інших. Завдяки цим рисам вони ефективно вирішують конфлікти, усвідомлюють і відстоюють свої цілі та інтереси, водночас враховуючи потреби партнерів і прагнучи до компромісів навіть у складних ситуаціях. Разом із цим їм можуть бути притаманні труднощі у підтриманні стабільних контактів, почуття слабкості чи беззахисності, схильність до ризикованих вчинків без належної оцінки наслідків і емоційне знецінення важливих подій. Проте такі люди зазвичай мають високу самооцінку, почуття гідності, відкритість до нового, широкий спектр інтересів і здатність насолоджуватися життям.

Особи з низьким рівнем міжетнічної толерантності орієнтуються на захист інтересів власної нації, ігноруючи права та інтереси інших. Вони демонструють націоналістичні переконання, підкреслюючи свою національну ідентичність, що нерідко стає причиною конфліктів з представниками інших етнічних груп. Їм властива нетерпимість і небажання визнавати право інших етносів на самовираження, а також схильність до суб'єктивних суджень і намагання нав'язувати власні стандарти поведінки. Негативний досвід взаємодії з іншими етнічними групами сприяє формуванню стійких стереотипів, які додатково знижують рівень толерантності. Такі особи виявляють емоційну негнучкість, байдужість до почуттів і проблем інших, уникають контактів і не проявляють інтересу до представників інших національностей. Їхня поведінка часто супроводжується ворожістю, несприйняттям і небажанням зрозуміти «чужих», яких вони сприймають як

загрозу. Це викликає прагнення до ізоляції чи навіть до агресивних дій. Для таких людей характерна орієнтація на досягнення соціального статусу та престижу, що поєднується з надмірною впевненістю у власних рішеннях і замкненістю на власному світогляді. Їхня недоброзичливість і агресивність можуть проявлятися як у відкритих емоційних реакціях, так і у формі іронії чи сарказму. Вони часто мають труднощі з емоційним самоконтролем, не приймають критику, схильні до маніпуляцій та прагнуть створювати образ фасадної бездоганності, яка слугує компенсаторним механізмом їхньої неадаптивності у міжособистісній взаємодії.

Дисертантом були сформульовані ключові висновки за результатами дослідження та визначено перспективу подальшого наукового пошуку.

Після доповіді здобувача були поставлені запитання.

Кандидат психологічних наук, доцент Ю. Г. Черножук: Шановний Біньбінь, скажіть будь ласка, як у своєму дослідженні Ви визначаєте феномен міжетнічної толерантності?

Шоу Біньбінь: Дякую за запитання. У своєму дослідженні ми розглядаємо міжетнічну толерантність як самостійний феномен системного утворення сукупності рис особистості, ідентичності, установок, цінностей та емоційних проявів, що зумовлює специфіку комунікації осіб різних національностей в міжнаціональному середовищі та визначає прояви характеристик компонентів, які у своєму поєднанні визначають рівень міжетнічної толерантності особистості, що відповідає соціальним імперативам суспільства.

Доктор психологічних наук, професор О.Ю. Булгакова: Скажіть будь ласка, чи впливає рівень міжетнічної толерантності на особистісні міжкультурні контакти?

Шоу Біньбінь: Дякую за запитання. Так, рівень міжетнічної толерантності суттєво впливає на якість і частоту особистісних міжкультурних контактів. Високий рівень толерантності сприяє відкритості до нових

знайомств, готовності до співпраці та позитивного сприймання культурних відмінностей, що полегшує встановлення довірливих і гармонійних стосунків. Натомість низький рівень толерантності може зумовлювати уникання міжкультурної взаємодії, замкнутість, стереотипне мислення й напруженість у спілкуванні. Таким чином, міжетнічна толерантність є важливою умовою ефективної міжкультурної комунікації на особистісному рівні.

Кандидат психологічних наук, доцент І. В. Бринза: Шановний Бінбін, скажіть, чи є відмінності в рівні міжетнічної толерантності залежно від віку, статі чи рівня освіти?

Шоу Бінбін: Дякую. Так, дослідження показують, що рівень міжетнічної толерантності може варіюватися залежно від віку, статі та рівня освіти. Зокрема, молодь часто демонструє вищу відкритість до міжкультурного спілкування, тоді як у старших вікових групах можуть бути поширеніші стереотипи, сформовані під впливом попереднього соціального досвіду. Жінки, як правило, виявляють вищий рівень емпатії та толерантності, хоча ці відмінності не завжди є статистично значущими. Особи з вищою освітою частіше мають розвинуте критичне мислення, ширший кругозір і схильність до прийняття різноманіття, що позитивно впливає на їхню міжетнічну толерантність.

Доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко: Шановний Бінбін. Ви розробили модель міжетнічної толерантності. Вона була підтверджена емпірично?

Шоу Бінбін: Дякую за запитання! Ми розробили структурно-функціональну модель, що дозволяє краще розуміти, як взаємодіють різні аспекти особистості та соціального середовища в контексті міжкультурних комунікацій і як ці взаємозв'язки сприяють розвитку міжетнічної толерантності. Так, дійсно, ця модель була підтверджена емпірично.

Доктор психологічних наук, професор А. В. Массанов: Скажіть будь ласка, Бінбін, в чому полягає практична значущість проведеного Вами

дослідження?

Шоу Біньбінь: Дякую за запитання. Практичне значення нашої роботи полягає в обґрунтуванні важливості вивчення міжетнічної толерантності як глобального феномену, що зумовлює прояв терпимості та розуміння до дій та висловлювань інших, а також суб'єктність вибору адекватних засобів організації спілкування та взаємодії у багатонаціональному суспільстві. Дослідження актуалізує необхідність надання психологічної допомоги особам, які виявляють труднощі міжнаціонального спілкування та взаємодії під час навчання у закладі вищої освіти.

ОБГОВОРЕННЯ

Науковий керівник, кандидат психологічних наук, доцент О. Г. Бабчук: Шановні колеги! Аспірант Шоу Біньбінь присвятив своє дослідження одній із найактуальніших і найскладніших проблем сучасності, оскільки зростаюча етнокультурна різноманітність суспільства вимагає гармонійної взаємодії між представниками різних національностей. У контексті глобалізаційних процесів та вимушеної міграції міжетнічна толерантність стає важливим компонентом соціальної компетентності особистості. Вивчення цього явища сприяє розробці ефективних підходів до формування толерантності в освітньому середовищі та суспільстві загалом.

Автор демонструє чітку, логічну та науково обґрунтовану позицію, що свідчить про його належну методологічну підготовку та здатність проводити психологічне дослідження, спрямоване на розв'язання актуальної наукової проблеми. Особливо заслуговує на увагу вміння аспіранта ефективно організовувати й здійснювати емпіричні дослідження, а також його активна науково-методична діяльність, що спрямована на апробацію результатів наукового пошуку.

Під час навчання в аспірантурі Шоу Біньбінь продемонстрував здатність до ефективного навчання, глибокого теоретичного узагальнення складного наукового матеріалу, критичного аналітичного мислення, а також до розробки

методик і проведення експериментів у сфері психології. Він успішно апробував свої наукові досягнення на українських та міжнародних конференціях, а також у публікаціях авторитетних видань, досліджуючи цю складну проблему.

В цілому, може зазначити, що Шоу Біньбінь підготував самостійну дисертаційну роботу, яка є завершеним дослідженням, відповідає чинним вимогам і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Рецензент, доктор психологічних наук, професор С. В. Ситнік:
Рецензована дисертаційна робота Шоу Біньбіня є самостійним завершеним дослідженням актуальної для психології проблеми, що визначається її приналежністю до найважливіших проблем, вирішення яких у значній мірі сприяє визначенню обґрунтованих підходів до розвитку та формування міжетнічної толерантності особистості, адже проблема формування міжетнічної толерантності сприяє попередженню конфліктів, зниженню рівня ксенофобії та зміцненню громадянської злагоди.

У дисертаційній роботі отримані результати поглибили уявлення про міжетнічну толерантність як пріоритетне психологічне явище, що відіграє важливу роль у розвитку та вихованні особистості в умовах полікультурного освітнього простору. Це стало можливим завдяки комплексному осмисленню наукових досліджень, у межах яких міжетнічна толерантність розглядається автором як ключовий елемент мирного співіснування, гуманістична цінність та необхідна умова суспільного єднання людей з різними культурними традиціями, віруваннями, науковими й політичними переконаннями.

Важливим внеском у дослідження стало створення структурно-функціональної моделі міжетнічної толерантності, яка дає змогу глибше зрозуміти взаємодію різних аспектів особистості та соціального середовища в контексті міжкультурних комунікацій, а також їхній вплив на розвиток толерантних відносин. Змістові складові цієї моделі охоплюють когнітивний,

мотиваційно-ціннісний, контроль-регулятивний і поведінковий компоненти, що забезпечують її цілісність. Модель виявляє свою значущість у процесі соціальної взаємодії, сприяючи формуванню гармонійних міжетнічних відносин.

Особливо варто відзначити коректну організацію та проведення емпіричного дослідження, а також вибір методів і методик, що повною мірою відповідають меті та предмету дослідження. Емпірична частина роботи відзначається чіткою виваженістю та логічною послідовністю кроків, що дозволило ефективно реалізувати основний задум дослідження. Це сприяло отриманню нових, достовірних і цікавих фактів, які в цілому розкривають психологічні особливості міжетнічної толерантності особистості.

Отримані психологічні характеристики груп осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності збагачують існуючі знання про індивідуальні відмінності в цьому явищі, їхні передумови та різноманіття проявів. Це є важливим для надання психологічної допомоги та виявлення ресурсів особистості, що сприяють розвитку міжетнічної толерантності та адаптації в полікультурному середовищі.

Варто відзначити широку апробацію результатів дослідження, яка здійснювалася через виступи на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Особливу увагу заслуговує надрукована стаття в міжнародному періодичному виданні, що включене до міжнародної наукометричної бази даних (Web of Science).

В цілому дисертація Шоу Біньбіня дає уявлення про автора дослідження як про підготовленого, кваліфікованого фахівця, здатного вирішувати складні наукові завдання. Оформлення дисертації відповідає чинним вимогам. Зазначу, що попередні зауваження були враховані та виправлені, однак вважаю за доцільне висловити побажання:

Розроблену структурно-функціональну модель міжетнічної толерантності доцільно представити у вигляді схеми для кращого сприйняття,

оскільки це дозволить чітко відобразити взаємозв'язки між основними компонентами моделі. Візуалізація допоможе краще зрозуміти процеси, що відбуваються в межах міжетнічної толерантності, та сприятиме ефективнішому аналізу та застосуванню результатів дослідження.

Отже, дисертаційна робота Шоу Біньбіня є завершеною, актуальною для сучасної психології, має наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, є дослідженням, в якому отримані науково обґрунтовані результати. Вважаю, що робота може бути рекомендована до подання до спеціалізованої вченої ради.

Рецензент, кандидат психологічних наук, доцент О.А. Орищенко:
Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів, оскільки проблема міжетнічної толерантності є надзвичайно важливою в умовах сучасного глобалізованого світу. Зростаюче етнокультурне різноманіття та інтенсивні міжкультурні контакти вимагають глибшого розуміння цієї проблеми. Міжетнічна толерантність є ключовим елементом соціальної гармонії і розвитку суспільства. Тому дослідження цієї теми має велике теоретичне і практичне значення для сучасної психології та соціальних наук.

Означені об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження повністю відповідають темі дисертаційної роботи та розкриваються у її змісті.

Окремої уваги заслуговує розроблена теоретична та емпірично підтверджена структурно-функціональна модель міжетнічної толерантності особистості, яка включає такі компоненти: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, контрольнорегулятивний та поведінковий, системне поєднання яких визначає міжетнічну толерантність як багатокомпонентне утворення особистості. Змодельовані елементи міжетнічної толерантності формують ядро світогляду особистості, через яке сприймаються і розуміються всі аспекти внутрішнього та зовнішнього світу. Цей механізм стає основою для терпимого ставлення однієї етнічної групи до іншої, зокрема до відмінних культурних традицій, а також визначає готовність до позитивної взаємодії з

представниками різних етносів, передбачаючи активну позицію особистості і відмову від нав'язування власної точки зору.

Дисертаційна робота Шоу Біньбіня містить всебічний огляд наукових джерел, включає авторські ідеї та думки, і відповідає на актуальні питання сучасності. Вона ґрунтовно розв'язує всі завдання дослідження, чітко представлені в послідовно сформульованих висновках роботи.

Позитивно оцінюючи наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів дисертаційної роботи та враховуючи виправлені попередньо зауваження, доцільно висловити рекомендації:

Висновки до розділів доцільно подати у формі чітких, логічно структурованих умовиводів, що дозволить більш виразно окреслити основні результати проведеного дослідження та забезпечити їх краще сприйняття.

Отже, дисертаційне дослідження Шоу Біньбіня є завершеним, самостійним і може бути представлено до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Рецензент, кандидат психологічних наук, доцент Н.О. Кримова:
Тема дисертаційного дослідження Шоу Біньбіня є актуальною, оскільки вона зосереджена на міжетнічній толерантності, що є важливим аспектом соціальної гармонії в умовах зростаючої етнокультурної різноманітності. Вивчення цієї проблеми є особливо значущим в умовах глобалізації та інтеграційних процесів, де формування толерантних відносин між різними етнічними групами є ключовим для забезпечення мирного співіснування та розвитку суспільства. Автором успішно досягнуто мети, поставленої в дисертації, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та емпіричній верифікації структурно-функціональної організації міжетнічної толерантності особистості.

В роботі чітко визначено його об'єкт, предмет та задачі, результативно вирішено комплекс наукових завдань. Зокрема в роботі представлено сучасний стан наукової розробленості проблеми міжетнічної толерантності, здійснено

розгорнутий аналіз теоретико-методологічних концепцій і наукових підходів до визначення толерантності як психологічного феномену, та факторів і компонентів, що обумовлюють розвиток міжетнічної толерантності; обґрунтовано компонентний склад міжетнічної толерантності, який представлений у структурно-функціональній моделі, що дозволяє чітко визначити основні елементи цього явища; визначено та апробовано ефективність і взаємозалежність показників кожного компонента, що демонструють свою дієвість під час суспільних комунікаційних процесів між представниками різних націй та національностей; набула подальшого розвитку система знань про міжетнічну толерантність як якість особистості, що виявляється в умовах полікультурного освітнього простору.

Слід також підкреслити практичну значущість дослідження. Розроблена автором програма емпіричного дослідження, ефективне поєднання надійних і валідних методик та методичних прийомів, орієнтованих на вивчення міжетнічної толерантності в контексті інших психологічних явищ у студентської молоді, дозволило аспіранту отримати нові та достовірні дані, які розкривають індивідуальні психологічні особливості осіб, що мають різний рівень міжетнічної толерантності.

Таким чином, дисертаційне дослідження Шоу Біньбіня виконано на високому науковому рівні і має значну теоретичну та практичну цінність, особливо для подальших досліджень у галузі психології особистості. Цілком позитивно оцінюючи виконану роботу та враховуючи, що всі висловлені зауваження були виправлені, вважаю, що цю роботу можна рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко: Шановне товариство, хочу зазначити, що дисертаційна робота, яку ми сьогодні розглядаємо є повноцінним дослідженням, яке відповідає актуальним питанням психологічної науки і заслуговує на позитивну оцінку. Емпірична

частина дисертації демонструє високий рівень володіння сучасними методами статистичного аналізу та інтерпретації емпіричних даних. Зроблені висновки підтверджують здатність здобувача до стратегічного мислення та оцінки проблеми в перспективі. З огляду на це, вважаю, що робота відповідає всім вимогам і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор О. Ю. Булгакова: Шановні присутні! Хочу зазначити, що дисертантом проведено велику науково-дослідницьку роботу. Усі розділи дисертації розкриваються повноцінно, на високому професійному рівні, що підтверджує здатність автора самостійно формулювати проблему і пропонувати власні шляхи її вирішення. На мій погляд, робота заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Кандидат психологічних наук, доцент О.О. Водолазська: Тема дисертаційної роботи, безсумнівно, є актуальною, грамотно виконаною та містить значні елементи наукової новизни, що мають практичну цінність. Хочу підкреслити чіткий зв'язок між теоретичною та емпіричною частинами роботи, де теоретичні концепції були підтвержені результатами експериментальних досліджень. Такий підхід дає змогу глибше вивчити міжетнічну толерантність особистості та окреслити перспективи для подальших наукових розвідок у цьому напрямі. Погоджуюсь з пропозицією рекомендувати цю дисертаційну роботу до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор С. М. Симоненко: Дисертаційна робота відзначається ретельним та професійним аналізом значної кількості теоретичних і емпіричних джерел. Автор успішно узагальнив отримані дані та чітко окреслив шляхи подальших досліджень у цій галузі. Під час виступу аспірант Шоу Біньбінь показав високий рівень наукової культури та впевнене володіння відповідною термінологією. Враховуючи якість роботи

та її відповідність вимогам, вважаю, що вона заслуговує на рекомендацію до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Ухвалили: На підставі обговорення дисертаційного дослідження Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності», кафедрою загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» затвердили **висновок:**

Дисертаційна робота Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності» є самостійним завершеним теоретико-емпіричним дослідженням.

Актуальність роботи визначається необхідністю вивчення міжетнічної толерантності особистості, що є важливим компонентом соціальної гармонії в умовах глобалізації та культурної різноманітності. Зростання міжетнічних контактів у сучасному світі спричиняє необхідність розвитку здатності до порозуміння та співіснування різних етнічних груп. Міжетнічна толерантність є ключовим чинником соціальної злагоди та інтеграції, що сприяє зниженню конфліктів і дискримінації. У цьому контексті вивчення психологічних аспектів міжетнічної толерантності набуває особливої важливості, оскільки допомагає зрозуміти індивідуальні характеристики, що сприяють або перешкоджають її розвитку. Дослідження цієї теми дозволяє глибше зрозуміти механізми формування толерантності в особистості, а також розробити ефективні методики для її розвитку. Враховуючи значення міжетнічної толерантності для забезпечення стабільності суспільства, це дослідження має велику практичну цінність.

Наукова новизна отриманих результатів:

- *вперше розглянуто* міжетнічну толерантність як самостійний феномен системного утворення сукупності рис особистості, ідентичності, установок, цінностей та емоційних проявів, що зумовлює специфіку комунікації осіб

різних національностей в міжнаціональному середовищі та визначає прояви характеристик компонентів, які у своєму поєднанні визначають рівень міжетнічної толерантності особистості, що відповідає соціальним імперативам суспільства;

- *обґрунтовано* компонентний склад міжетнічної толерантності, який представлений у структурно-функціональній моделі, що дозволяє чітко визначити основні елементи цього явища; визначено та апробовано ефективність і взаємозалежність показників кожного компонента, що демонструють свою дієвість під час суспільних комунікаційних процесів між представниками різних націй та національностей;

- *розширено і доповнено* теоретичні уявлення про феномен міжетнічної толерантності у контексті радикальних змін сучасного суспільства при врахуванні прояву поваги до іншого світогляду і способів поведінки, вільних у своїй інакшості, до різних національних культур і традицій, визнання їхньої самоцінності;

- *набула подальшого розвитку* система знань про міжетнічну толерантність як якість особистості, що виявляється в умовах полікультурного освітнього простору.

Практичне значення дослідження. Обґрунтовано важливість вивчення міжетнічної толерантності як глобального феномену, що зумовлює прояв терпимості та розуміння до дій та висловлювань інших, а також суб'єктність вибору адекватних засобів організації спілкування та взаємодії у багатонаціональному суспільстві. Дослідження актуалізує необхідність надання психологічної допомоги особам, які виявляють труднощі міжнаціонального спілкування та взаємодії під час навчання у закладі вищої освіти.

В дисертаційній роботі застосовано комплекс методичного інструментарію, спрямованого на дослідження міжетнічної толерантності,

який може бути використаний у психодіагностичній роботі практичних психологів.

Результати теоретико-емпіричного дослідження міжетнічної толерантності майбутніх фахівців соціономічної сфери можуть бути запропоновані до включення в робочі навчальні програми при вивченні таких навчальних дисциплін, як загальна психологія, соціальна психологія та психологія особистості.

Надійність та вірогідність результатів забезпечені методологічним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнювальних методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики.

Відомості про повноту надрукованих результатів автора:

1. Бабчук О.Г., Шоу Біньбінь Феноменологія міжетнічної толерантності. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Психологія». 2022. № 10 (15). С. 378-387.
2. Babchuk O., Shou B. Structure of interethnic tolerance. *Наукові перспективи*. Серія «Психологія». № 9(51). 2024. С. 1058-1068.
3. Шоу Біньбінь Особливості прояву етнічної толерантності. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Психологія». № 11(39) 2024. С. 1989-2000.
4. Бабчук О., Шоу Біньбінь Міжетнічна толерантність осіб з різним типом емоційності. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)* № 8(60), 2023. С.57-62. <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.8.9>
5. Shou B., Babchuk O., Melenchuk N., Kolot S., & Venher H. Interethnic tolerance of modern students. *Amazonia Investiga*, 13(75). 2024. P.369-378. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.31>

6. Шоу Біньбін Міжетнічна толерантність у сучасному суспільстві. *Інновації в освіті: сутність, проблеми, перспективи*: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 27-28 жовтня 2022 р.). С.35-37.
 7. Шоу Біньбін Міжетнічна толерантна культура майбутнього педагога. *Сучасні виклики і актуальні проблеми підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній діяльності*: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 25-26 жовтня 2022р). Видавництво: Букаєв В.В. С.58-60.
 8. Шоу Біньбін Формування міжетнічної толерантності *Педагогічний альманах. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика*: матеріали II Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (04 листопада 2022 року). Вип. 2. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2022. С.194-200.
 9. Babchuk O., Shou Binbin Interethnic tolerance in the information society. *Психолого-педагогічні передумови успішності функціонування особистості в інформаційному суспільстві*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (25-26 листопада 2022 р.). Дніпро: В.: Журфонд, 2022. С.29-30.
 10. Shou Binbin Features of ethnic tolerance. *Scientists and methods of using modern technologies: XXI International Scientific and Practical Conference (Melbourne, Australia, May 30 – June 2, 2023)*. P. 376-378.
- Апробація результатів дослідження.** Матеріали дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на: міжнародних науково-практичних конференціях: «Scientists and methods of using modern technologies» (Melbourne, Australia, 2023), всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Інновації в освіті: сутність, проблеми, перспективи» (Одеса, 2022), «Психолого-педагогічні передумови успішності функціонування особистості в інформаційному суспільстві» (Дніпро, 2022), «Сучасні виклики і актуальні проблеми підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній

діяльності» (Одеса, 2022), «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика» (Одеса, 2022).

Дисертаційна робота Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності» відповідає чинним вимогам до дисертацій і може бути рекомендована до захисту на здобуття її автором наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Результати голосування:

Результати проведеного голосування щодо рішення рекомендувати роботу Шоу Біньбіня на тему «Психологічні особливості осіб з різним рівнем міжетнічної толерантності» до подачі в спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія: «за» – 19, «проти» - немає, «утримався» - немає. Рішення прийнято одноголосно.

Резензенти:

Доктор психологічних наук, професор

Світлана СИТНИК

Кандидат психологічних наук, доцент

Оксана ОРИЩЕНКО

Кандидат психологічних наук, доцент

Наталія КРИМОВА

Головуючій на засіданні:

Доктор психологічних наук, професор

Анатолій МАССАНОВ

